

<http://dx.doi.org/10.30747/bfgez.68.2018.09>

Dnia 15 I 2018 r. zmarła w Warszawie prof. dr hab. **Barbara Otwinowska ps. Witek Błękitny**, Baśka, żołnierz Armii Krajowej.

Urodziła się 11 VI 1924 r. w Toruniu, jako córka Stefana i Zofii z Górskich w rodzinie o tradycjach ziemiańskich i patriotycznych.

Do 1939 r. uczęszczała do Gimnazjum ss. Urszulanek we Lwowie. Maturę zdała na tajnych kompletach u ss. Urszulanek w Warszawie w maju 1944 r. Od stycznia 1943 r. działała w szeregach Armii Krajowej w Okręgu Warszawskim, używając pseudonimu „Witek Błękitny”. Brała udział w Powstaniu Warszawskim jako łączniczka, sanitariuszka i wartowniczką w Kompanii Sztabowej 100. obwodu AK Śródmieście. Po upadku Powstania została wywieziona na roboty do Niemiec (Zagłębie Ruhry). Wiosną 1945 r. powróciła do kraju i podjęła pracę zarobkową, a we wrześniu 1945 rozpoczęła studia polonistyczne i romanistyczne na Uniwersytecie Warszawskim. Od kwietnia do maja 1947 utrzymywała w Warszawie kontakt ze swoim kuzynem Stanisławem Kuczyńskim ps. August, kurierem II Korpusu do rtm. Witolda Pileckiego, przybyłym nielegalnie do Polski w celu zorganizowania przerzutu rodzin oficerów II Korpusu do Berlina. Udzielała pomocy, przechowywała w swoim

Fot. 1. Barbara Otwinowska podczas wystąpienia na sesji popularno-naukowej Fundacji „Archiwum Pomorskie Armii Krajowej” w Toruniu w 1999 r.

mieszkań przywiezione przez niego instrukcje oraz umożliwiła mu nawiązanie kontaktów organizacyjnych.

28 V 1947 r. została zatrzymana przez Urząd Bezpieczeństwa w związku ze śledztwem i procesem rtm. Witolda Pileckiego i jego współpracowników pod zarzutem udzielania pomocy Stanisławowi Kuczyńskiemu. Prokuratura Wojskowa wydała nakaz jej aresztowania 7 VI 1947 r. Przeszła śledztwo w Ministerstwie Bezpieczeństwa Publicznego i na X oddziale przy ul. Rakowieckiej. Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 30 IX 1947 r. oraz z dnia 21 X 1948 r., została skazana z art. 5 i 6 małego kodeksu karnego na trzy lata więzienia. Od maja 1949 r. była więziona w Zakładzie Karnym w Fordonie, skąd po odbyciu kary została zwolniona 7 VI 1950 r. Po zwolnieniu zamieszkała w Warszawie. Powróciła na studia polonistyczne i w 1952 r. uzyskała magisterium na Uniwersytecie Warszawskim. Pracowała w Instytucie Badań Literackich PAN w Warszawie, gdzie w roku 1967 uzyskała doktorat, a w 1975 r. habilitowała się, zaś w 1986 r. otrzymała profesurę filologii polskiej. Była badaczem literatury staropolskiej. Niezależnie od prac naukowych, zgodnych z wykształceniem i stanowiskiem naukowym, z wielkim poświęceniem i pasją zajmowała się historią działań niepodległościowych kobiet, ze szczególnym uwzględnieniem więźniarek

Fot. 2. Barbara Otwinowska podczas dyskusji na sesji popularno-naukowej Fundacji „Archiwum Pomorskie Armii Krajowej” w Toruniu w 1999 r.
Z prawej założycielka Fundacji Elżbieta Zawacka

Fordonu. Współredagowała miesięcznik „Nike” Środowiska Fordonia-
nek Związku Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego. W 1992 r.
wydała wiersze więzienne Ireny Tomalakowej. Zebrała, opracowała oraz
poprzedziła wstępem zbiór wierszy autorstwa więźniów politycznych
Przeciwko złu. Wiersze i piosenki więzienne (1944–1946) oraz wydała przy
współpracy z Teresą Drzał *Zawołać po imieniu. Księga kobiet więźniów poli-
tycznych 1944–1958*, tom 1 w 1999 r. oraz tom 2 w roku 2003.

Działała w Społecznej Fundacji Pamięci Narodu Polskiego, w której
pełniła funkcję Kanclerza Orderu „Polonia Mater Nostra Est”. Orderem
tym odznaczone są osoby najbardziej zasłużone dla Narodu Polskiego.
Otrzymała Brązowy Krzyż Zasługi z Mieczami, za udział w Powstaniu
Warszawskim Krzyż AK i in. W roku 2005 została uhonorowana przez

Fot. 3. Uroczystości pogrzebowe Barbary Otwinowskiej

IPN tytułem Kustosza Pamięci Narodowej. Była aktywną członkinią Memoriału gen. Marii Wittek.

Od roku 1996 uczestniczyła w sesjach popularno-naukowych organizowanych przez Fundację. Miała zaszczyt przemawiać w dniu 26 IX 2014 r. podczas odsłonięcia w Toruniu pomnika gen. Elżbiety Zawackiej, z którą współpracowała długie lata.

Anna Rojewska